

Generaties

Nummer 31
14^e jaargang
oktober 2017

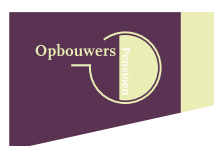
Betere kansen voor uw pensioen
**Beleid voor duurzaam
beleggen groeit door**

Rente grote invloed op pensioen
**Wat betekent een lage of
hoge rente voor uw pensioen?**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Wat betekent een lage of hoge rente voor uw pensioen? <i>Rente grote invloed op pensioen</i>	4
Op weg naar een nieuw pensioenstelsel	6
Beleid voor duurzaam beleggen groeit door <i>Betere kansen voor uw pensioen</i>	7
Van start tot finish... <i>Op weg naar een goed verzorgd pensioen</i>	10
Wat vindt u van Generaties? <i>Lezers geven hun mening over het magazine van Philips Pensioenfonds</i>	12
Puzzel	13
U leeft langer dan u denkt <i>Tachtig is het nieuwe zeventig</i>	14

Wanneer moet u iets doen voor uw pensioen?	16
“Ik weet dat bij een scheiding het pensioen wordt verdeeld” <i>Philips-medewerkers over hun pensioen</i>	18
Het pensioen van Aleksandra Tesanovic uit voormalig Joegoslavië <i>“Wat ik in verschillende landen aan pensioen heb opgebouwd? Geen flauw idee!”</i>	21
6 vragen over pensioenopbouw	24
Uit elkaar gaan en uw pensioen <i>Wat betekent het voor mijn pensioen?</i>	26

Actief gepensioneerd <i>“Soms word ik op straat herkend door leerlingen”</i>	29
Korte mededelingen	32

Beste lezer,

Heeft Philips Pensioenfonds genoeg geld om de pensioenen nu en in de toekomst te betalen? Dat is een belangrijke vraag voor u en voor het Fonds. In deze editie van *Generaties* leest u welke invloed de rente heeft op uw pensioen. De eerste helft van 2017 hebben we een lichte stijging van de rente gezien. Dit had een positief effect op de dekkingsgraad van het Fonds. Of deze trend zich verder voort gaat zetten kan ik u uiteraard niet met zekerheid zeggen. Hiervoor zijn we afhankelijk van ontwikkelingen op de financiële markten. Philips Pensioenfonds probeert met het beleggingsbeleid uiteraard zo goed mogelijk in te spelen op ontwikkelingen op deze financiële markten.

Zoals u misschien weet, hebben naast uw Pensioenfonds ook partijen als de overheid en sociale partners invloed op uw pensioen. Maar weet u wat u zelf kunt of moet doen? Er kunnen zich in uw leven gebeurtenissen voordoen, die gevolgen hebben voor uw pensioensituatie. Denk daarbij aan gebeurtenissen als scheiden, veranderen van baan of minder gaan werken. In deze editie leest u wanneer en hoe u in actie kunt komen voor uw pensioen en dat van uw nabestaanden,

mocht u onverhoopt komen te overlijden. Als u op de juiste momenten aandacht besteedt aan uw pensioen, voorkomt u verrassingen en bent u beter voorbereid op uw financiële toekomst.

Philips Pensioenfonds zorgt vanaf uw pensioendatum voor pensioeninkomen. Vaak wel twintig jaar lang. U krijgt uw pensioen van het Fonds namelijk uw leven lang. Het begrip 'levensverwachting' is voor ons daarom erg belangrijk.

Hiermee kunnen wij berekenen hoeveel pensioen we nu en in de toekomst moeten uitbetalen en dus hoeveel geld we in kas moeten hebben. Maar hoe groot schat u zelf de kans in dat u negentig jaar of ouder wordt? In ieder geval kleiner dan die daadwerkelijk is, zo laat onderzoek zien. In deze editie van *Generaties* geven we een inkijkje in de resultaten van dit onderzoek.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Jasper Kemme
Algemeen Directeur

Rente grote invloed op pensioen

Wat betekent een lage of hoge rente voor uw pensioen?

De financiële gezondheid van pensioenfondsen wordt voor een groot deel bepaald door de stand van de rente. Hoe lager de rente, hoe hoger het bedrag is dat een pensioenfonds nodig heeft om alle pensioenen, nu en in de toekomst, te kunnen betalen. De rente bevindt zich al geruime tijd op een laag niveau, maar liet in de eerste helft van 2017 voorzichtig een stijgende lijn zien. Of deze trend doorzet is onzeker. Renteontwikkelingen zijn zeer moeilijk te voorspellen. Wat is rente precies en wat bepaalt hoe hoog de rentestand is? En wat betekent een lage of hoge rente voor uw pensioen? Generaties legt het u uit.

Wat is rente?

In de kern is rente een vergoeding voor het beschikbaar stellen van geld. Immers als u spaart, dan stelt u – via uw bank – uw spaargeld beschikbaar, bijvoorbeeld aan een ondernemer. Hij of zij kan dit geld aanwenden om een nieuw bedrijf op te zetten, of een bestaande onderneming uit te breiden. Met behulp van uw geld wordt het dus mogelijk om extra producten te produceren of diensten aan te bieden. De ondernemer moet u hiervoor – via de bank – een compensatie aanbieden. Dit noemen we in de praktijk rente. Rente is dus de vergoeding die iemand ontvangt voor het geld dat hij of zij spaart, of betaalt voor het geld dat men leent.

Wat bepaalt de hoogte van de rente?

Rente is de prijs van geld. En net zoals bij elke andere prijs wordt de hoogte ervan bepaald door vraag en aanbod. Groeit de economie en is het eenvoudig om goede investeringsmogelijkheden te vinden? Of hebben consumenten het vertrouwen om grote uitgaven te doen, zoals het kopen van een huis? Dan neemt de vraag naar geld toe en stijgt de rente. Leven we in tijden met veel onzekerheid en lage economische groei? Dan sparen consumenten meer. Het aanbod van geld neemt dan toe en de rente daalt. Daarnaast proberen de centrale banken, zoals de Europese Centrale Bank (ECB) in de eurozone en de Federal Reserve (Fed) in de Verenigde Staten, de economische groei te bevorderen als deze tegenvalt en de inflatie laag is. Dat doen ze door een beleid te voeren dat de rente verlaagt. Op deze manier loont sparen minder en wordt

het goedkoper om geld te lenen. Bovendien zijn ondernemers sneller bereid te investeren en huishoudens te consumeren. Groeit de economie juist te hard en wordt de inflatie te hoog, dan zullen de centrale banken proberen de groei af te remmen door de rente te verhogen.

Waarom was de rente de afgelopen jaren zo laag?

De daling van de rente is al vanaf de jaren tachtig aan de gang. Vooral in Europa is de rente na de kredietcrisis in 2007 en de schulden crisis in 2010 nog verder gedaald. De onzekerheid nam fors toe, waardoor ondernemers en huishoudens voorzichtig werden om te investeren en te consumeren. Veel ondernemers en consumenten moesten ook hun schulden terugbetalen. Ook haalden overheden de teugels drastisch aan. De vraag naar geld nam daardoor af. Tegelijk speelden demografische factoren een rol. Al deze zaken leidden tot fors meer besparingen die de rente drukten. Er zijn ook meer structurele factoren die de vraag naar geld doen afzakken. Zo is door de vergrijzing de bevolkingsgroei afgenomen. Bovendien leunt onze economie steeds meer op het leveren van diensten, waardoor het moeilijker is om de arbeidsproductiviteit omhoog te krijgen. Deze zaken zorgen ervoor dat de economische groei vanuit een historisch oogpunt gematigd is, ondanks dat we in een periode van herstel zitten. Als laatste spelen centrale banken een rol. Doordat het herstel traag was en er angst was voor deflatie, probeerden zij de afgelopen jaren de economische groei te bevorderen wat tot nog lagere rentes leidde.

Waarom is de rente voor pensioenfondsen zo belangrijk?

Voor een pensioenfonds is de stand van de rente erg belangrijk. Aan de hand van de rentestand bepalen we namelijk hoeveel geld we nú in kas moeten hebben om nu en in de toekomst alle pensioenen te kunnen betalen. Door een rentestijging nemen deze zogenoemde pensioenverplichtingen in waarde af. Daar staat tegenover dat het deel van het pensioenvermogen dat belegd is in vastrentende waarden ook daalt. De daling van het totale pensioenvermogen is echter minder groot dan de daling van de pensioenverplichtingen. Dit komt omdat niet al het vermogen in vastrentende waarden is belegd. De dekkinggraad, die de financiële gezondheid van het Fonds aangeeft, gaat dan omhoog. Daalt de rente, dan is het effect precies omgekeerd: de dekkinggraad gaat dan omlaag.

Hogere rente vergroot indexatiekansen

Wanneer de nu al lage rente verder gaat dalen, leidt dat tot een lagere dekkinggraad en kunnen de pensioenen naar verwachting niet worden verhoogd om mee te groeien met de inflatie. Het voorspellen van de rente is erg moeilijk. Er kan immers altijd in de toekomst iets onverwachts gebeuren. De aantrekkende economische groei en het vooruitzicht op een minder ruim beleid van de centrale banken zijn echter

belangrijke signalen die suggereren dat de rente de komende jaren geleidelijk gaat stijgen. Toch verwachten de meeste economen dat de rente niet terugkeert naar de hoge niveaus van vroeger. Veel van de zaken die leiden tot een lagere rente zijn immers structureel van aard. Een stijging van de rente en van de dekkinggraad is nodig om uw pensioen weer te kunnen verhogen door indexatie. Met zijn beleggingsbeleid probeert Philips Pensioenfonds zo goed mogelijk te navigeren door een periode van een langdurig lage rente. Maar een structureel lage rente blijft waarschijnlijk een uitdaging voor Philips Pensioenfonds en voor pensioenfondsen in het algemeen. ■

Ga naar www.philipspensioenfondsen.nl/financieelpositie voor de actuele dekkinggraad en financieel nieuws over Philips Pensioenfonds.

Hoe staat Philips Pensioenfonds er nu voor?

Eind augustus 2017 was de beleidsdekkinggraad van Philips Pensioenfonds 114,0%. Op basis van de beleidsdekkinggraad nemen we beslissingen, bijvoorbeeld of we de pensioenen kunnen verhogen door indexatie.

Invloeden op de dekkinggraad

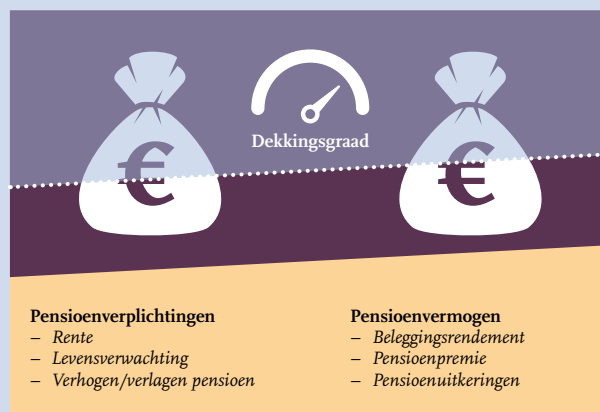
Zoals hiervoor is beschreven, is de rente van grote invloed op de dekkinggraad. Rente is echter niet de enige factor die invloed heeft op de hoogte van de dekkinggraad. In de afbeelding hiernaast is weergegeven welke factoren de pensioenverplichtingen enerzijds en het pensioenvermogen anderzijds kunnen beïnvloeden.

De dekkinggraad stijgt als:

- Het pensioenvermogen stijgt
- De pensioenverplichtingen in waarde dalen

De dekkinggraad daalt als:

- Het pensioenvermogen daalt
- De pensioenverplichtingen in waarde stijgen

Het pensioenvermogen wordt beïnvloed door:

- Beleggingsrendement
- Pensioenpremie
- Pensioenuitkeringen

De pensioenverplichtingen worden bepaald door:

- Rente
- Levensverwachting
- Verhogen of verlagen van de pensioenen

Op weg naar een nieuw pensioenstelsel

De toekomst van het pensioenstelsel in Nederland staat hoog op de politieke agenda. Een aantal partijen wil toe naar een pensioenstelsel met een nieuw pensioencontract dat beter bestand moet zijn tegen financiële schokken, nauwkeuriger is afgestemd op de veranderende arbeidsmarkt en met meer keuzevrijheid voor de deelnemers. En vooral transparant en minder complex. Philips Pensioenfonds volgt deze ontwikkelingen op de voet om te zien wat de verschillende plannen kunnen betekenen voor onze deelnemers.

Waarom vinden partijen een nieuw pensioenstelsel ook alweer nodig?

Heel lang heeft ons pensioenstelsel goed voldaan, maar sinds de financiële crisis is duidelijk geworden dat er ook veel kwetsbaarheden zijn. De wereld verandert snel: we worden ouder en genieten dus langer van ons pensioen, we veranderen vaker van baan en dus ook van pensioenregeling, we werken vaker als zelfstandige en moeten dan ook pensioen opbouwen. Een pensioen van enkel één werkgever is niet meer zo vanzelfsprekend als in de vorige eeuw.

6

Wat is er al gebeurd?

Tijdens de Nationale Pensioendialoog hebben pensioenfonds, wetenschappers en 'gewone' burgers input geleverd voor het toekomstige stelsel. In de Sociaal Economische Raad

(SER), een belangrijk adviesorgaan van de regering, hebben werkgevers, werknemers en onafhankelijke deskundigen over noodzakelijke hervormingen van ons pensioenstelsel gepraat. De SER bereidt een advies voor over een nieuw pensioenstelsel. Ook de pensioenwereld geeft input voor dit advies, onder andere door aan te geven wat een nieuw pensioenstelsel zou betekenen voor deelnemers bij verschillende pensioenfonds.

Wat vindt Philips Pensioenfonds van deze ontwikkelingen?

Philips Pensioenfonds vindt niet alle veelgehoorde argumenten voor de overgang naar een nieuw pensioenstelsel even sterk. Wij pleiten ervoor dat een nieuw stelsel, als dat er komt, keuzevrijheid kent. Daarmee bedoelen we zowel de vrijheid om desgewenst de huidige pensioenregelingen zonder aanpassingen te blijven uitvoeren, als de vrijheid om bij overgang naar een nieuw pensioencontract daaraan zoveel mogelijk een eigen invulling te geven. Welke keuzes hierin worden gemaakt, is aan de sociale partners. De keuzemogelijkheden moeten niet op voorhand worden beperkt door wettelijke regels of beperkende (fiscale) voorwaarden. Tot slot kan de overgang naar een nieuw pensioenstelsel voor met name deelnemers rond de 45 jaar een nadeel opleveren. Het is daarom van groot belang dat er een goede overgangsregeling komt.

Hoe staan we er nu voor?

Hoe het nieuwe pensioenstelsel precies wordt ingekleurd, is nu een onderwerp voor de politieke onderhandelingstafel. Wilt u weten hoe de stand van zaken op dit moment is? Lees dan de laatste ontwikkelingen op www.philipspensioenfonds.nl/actueel ■

Betere kansen voor uw pensioen

Beleid voor duurzaam beleggen groeit door

Meer dan tien jaar geleden begon het Fonds bij het beleggen rekening te houden met het milieu, de samenleving en goed ondernemingsbestuur. Inmiddels is duurzaamheid een belangrijk onderdeel in het beleggingsbeleid van het Fonds. Philips Pensioenfonds onderschreef de Principles for Responsible Investment die worden gesteund door de Verenigde Naties. Samen met vermogensbeheerder BlackRock werkt Philips Pensioenfonds voortdurend aan de verfijning van het beleid. Het Fonds is ervan overtuigd dat dit bijdraagt aan het beschermen van de waarde van de beleggingen en dat is weer belangrijk voor uw pensioen. Generaties spreekt hierover met Investment manager Arian Borgers van Philips Pensioenfonds en Amra Balic van vermogensbeheerder BlackRock.

Arian Borgers is bij Philips Pensioenfonds één van de drijvende krachten achter het zogenoemde ESG-beleid. ESG staat voor environmental (milieu), social (maatschappelijk) en governance (goed ondernemingsbestuur). Het houdt in dat het Fonds bij de keuze van de beleggingen rekening houdt met duurzaamheidsaspecten. Arian: “Ook de onderneming is ervan overtuigd dat zij op de lange termijn beter presteert door niet alleen naar de financiën te kijken, maar ook naar de sociale en milieukant van bedrijfsvoering. Deze visie geeft richting aan de medewerkers. Philips-medewerkers in Nederland zijn ook deelnemers van Philips Pensioenfonds en zij verwachten veelal eenzelfde houding van hun Pensioenfonds. Wij zijn van mening dat het integreren van ESG-aspecten prima samengaat met het financiële belang van de deelnemers. Vooral omdat dit risico’s kan beperken wat belangrijk is voor een toekomstbestendig pensioen.”

ESG-beleid

Arian geeft toelichting op het ESG-beleid van het Fonds. “Wij wensen niet te beleggen in bedrijven die controversiële wapens maken. Dat zijn wapens die geen onderscheid maken tussen militaire doelen en burgerdoelen. Ook beleggen wij niet in staatsobligaties van landen waartegen internationale sancties gelden of die achterblijven op ESG-gebied.”

Philips Pensioenfonds kan ook besluiten niet te beleggen in ondernemingen die niet voldoen aan de Global Compact-principes (zie kader).

Arian vertelt: “Ondernemingen die zeer ernstige schendingen van één of meer Global Compact-principes kennen, komen in aanmerking voor zogenoemde engagement. Wij gaan dan in gesprek met zo’n onderneming en zij krijgen de kans om binnen een vooraf bepaalde periode een oplossing te vinden voor de schending. Staat de onderneming niet open voor een engagement-gesprek? Dan kan het Fonds op voorhand besluiten om deze onderneming uit te sluiten en er niet meer in te beleggen.”

Vooruitgang

Het voeren van engagement-gesprekken doet Philips Pensioenfonds niet zelf. Het Fonds laat dit over aan BlackRock, ’s werelds grootste vermogensbeheerder aan wie ook Philips Pensioenfonds het pensioengeld toevertrouwt.

Global Compact

Global Compact is een door de Verenigde Naties ondersteund initiatief. Dit initiatief roept ondernemingen op zich te houden aan tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie. De principes zijn afgeleid van de universele verklaring van de rechten van de mens, internationaal erkende verklaringen, zoals van de International Labour Organisation en conventies van de Verenigde Naties.

Meestal is de kwaliteit van het ondernemingsbestuur ons uitgangspunt

— Amra Balic

Amra Balic is bij BlackRock verantwoordelijk voor het Europese engagement-team. “Wij doen er alles aan om de waarde van de beleggingen die onze klanten aan ons toevertrouwen op lange termijn te beschermen en te verhogen”, vertelt Amra. “Meestal is de kwaliteit van het ondernemingsbestuur ons uitgangspunt. Als een onderneming goed wordt bestuurd, is het waarschijnlijker dat het management duurzaamheid beschouwt als onderdeel van de strategie van het bedrijf. We kijken daarbij weliswaar naar de lange termijn, maar we spreken besturen er direct op aan als er een gebrek aan vooruitgang is op belangrijke thema’s.”

Betrouwbaar

Om de voortgang goed te kunnen monitoren, is transparantie van groot belang. Arian: “Om het toezicht te kunnen aanscherpen, dringen wij via BlackRock aan op meer transparantie van de ondernemingen waarin wordt belegd en op eenduidigheid in rapportages.” Amra bevestigt dit. “De beschikbaarheid van betrouwbare gegevens is een uitdaging op zich. We moeten ons blijven inspannen om de kwaliteit van de gegevens die bedrijven publiceren te verhogen.” Als de Global Compact-engagement uiteindelijk niet leidt tot de gewenste verandering, kan het Fonds besluiten om de onderneming uit te sluiten. Dit houdt in dat Philips Pensioenfonds helemaal niet meer in de betreffende onderneming belegt.

Belang voor pensioen

“Wij vinden het belangrijk om onze deelnemers te vertellen wat ons ESG-beleid inhoudt”, stelt Arian. “Wij geloven dat Philips Pensioenfonds door de dialoog aan te gaan, invloed kan uitoefenen op het bestuur van de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit kan uiteindelijk de waarde van de beleggingen beschermen, doordat risico’s worden beperkt. En dat is weer belangrijk voor uw pensioen.” ■

Wilt u meer weten over ons duurzame beleggingsbeleid?

Kijk dan op www.philipspensioenfonds.nl/esg

Op weg naar een goed verzorgd pensioen

Van start tot finish...

Philips biedt medewerkers een carrière vol mogelijkheden. Tussen start en finish ligt een werkzaam leven waarin het pensioenbewustzijn vaak met de jaren toeneemt. Generaties praat met 'starter' Maartje Claassen-Eradus en 'arrivé' René Robben over hun weg naar een goed verzorgd pensioen.

Maartje Claassen-Eradus (35) werkt sinds 1 mei 2017 bij Philips. Haar baan is uitdagend en veelomvattend. Als Global Marketing & Communications Manager MR, gericht op MRI-systemen (slimme innovaties om optimale diagnostische resultaten mee te bereiken), werkt Maartje nauw samen met productmanagement. Wat de productmanagers bedenken, vertaalt Maartje vervolgens naar de markt. Ze creëert onder meer aansprekende promotiematerialen en campagnes, zowel voor bestaande als nieuwe producten (lanceringen). Daarbij denkt ze altijd vanuit de klant. Maartje ziet zichzelf vaak als een projectleider, omdat ze optreedt als schakel tussen productmanagement, de markten en de externe communicatiebureaus waarmee ze samenwerkt. In die rol voelt ze zich als een vis in het water. "Mijn werk is superleuk, dynamisch en iedere dag anders!"

René Robben (63) begon als 15-jarige jongen bij Philips. Nu, bijna 48,5 jaar later, vindt hij het welletjes: per 1 januari 2018 gaat René met pensioen. Maar eerst blik hij terug. In 1969 stapte René binnen bij de Philips Bedrijfsschool (JNO) voor de opleiding werktuigbouwkunde/fijnmechanische techniek. Zijn loopbaan startte bij Lighting, waar hij onder meer doorgroeide tot technisch auteur. René hield zich bezig met het fotograferen en beschrijven van processen voor de productie van lampen. Vervolgens ging hij naar Medical Systems, als verkoper van tandheelkundige röntgenapparatuur en gehoorapparaten. Daarna weer terug naar Lighting, voor een functie bij de commerciële binnendienst. Ten slotte komt René bij IT Benelux terecht, waar hij tot op heden de support van systemen (SAP en Concur) verzorgt. "Het was een mooie tijd. Ik ging altijd opgewekt naar mijn werk en fluitend terug naar huis."

Waarom heeft u (ooit) gekozen voor Philips?

Maartje: “Philips heeft altijd bovenaan mijn lijstje gestaan, mede doordat ik al mijn hele leven, op een paar uitstapjes na, in Eindhoven woon. Toen ik een nieuwe baan zocht, was dit het eerste bedrijf waarvan ik de vacatures bekeek. Ik ben heel blij met deze nieuwe uitdaging. In het begin duizelde het me wel een beetje, vooral omdat ik helemaal geen Healthcare-ervaring had, maar ik krijg steeds meer gevoel bij het werk. Dat heeft ook te maken met mijn medisch verleden. Ik weet hoe het is om patiënt te zijn en welke impact dat heeft. Ik ben genezen, maar die ervaring draag ik de rest van mijn leven met me mee. Daarmee kan ik nu van waarde zijn voor anderen. Dat maakt mijn werk extra bijzonder.”

René: “Dat was vroeger vanzelfsprekend. Je ging naar de Philips Bedrijfsschool, omdat je daar een vak mocht leren en meteen verzekerd was van een baan en salaris. Philips stond bekend als een goede werkgever waar je kon blijven doorgroeien naar andere, betere functies. De keuze was dus snel gemaakt. En je ziet, ik ben nooit meer weggegaan, behalve voor de verplichte militaire dienst. Ook dát was super. Ik zou het zo overdoen. Ik heb anderhalf jaar in de buitenlucht aan tanks gesleuteld, geweldig. Daarna kwam ik terug op mijn oude plek bij Philips. Perfect geregeld.”

Hoe ervaart u het werken voor Philips?

Maartje: “Goed! Healthcare is heel interessant: ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. Ook het internationale karakter spreekt me erg aan. Ik heb een Engelstalige hbo-opleiding afgerond, wat nu goed van pas komt. Het is ook best even wennen, werken bij een nóg grotere organisatie dan waar ik eerder werkzaam was: al die nieuwe gezichten en verschillende processen. Saai is het in ieder geval nooit.”

René: “Wat de meeste indruk op mij heeft gemaakt, is het wij-gevoel. Bij Philips komen mensen voor elkaar op. We zorgen voor elkaar als een echte familie. Is een collega ziek of gaat er iemand op vakantie, dan vang je het werk op. Ik heb altijd met fijne collega's gewerkt, in leuke omgevingen. In al die jaren ben ik nog nooit met tegenzin naar mijn werk gegaan.”

Wat weet u over pensioen?

Maartje: “Mijn man gaat richting de veertig. Een leeftijd waarop je écht moet nadenken over je pensioen. Je kunt het niet blijven uitstellen tot de laatste tien jaar van je loopbaan. Wij willen het goed regelen voor later. Daarom kijkt er regelmatig een financieel adviseur met ons mee: welke constructie is het slimste? Willen we nú of later onze hypotheek aflossen? We hebben een hypotheek-aflossingspotje: met het oog op pensioen is het aflossen van de hypotheek altijd een goed idee. Sparen gaat nu nog langzaam, omdat we drie jonge kinderen hebben. Het belangrijkste is dat je overzicht hebt, zodat je weet waar je aan toe bent. Ik moet op mijnpensioenoverzicht.nl nog wel een keer nagaan hoeveel pensioen ik precies heb opgebouwd bij diverse werkgevers. Ik heb brieven ontvangen van meerdere pensioenmaatschappijen. Soms denk ik: kunnen ze alles niet gewoon op één hoop gooien voor mij?”

René: “Dat er veel veranderd is. Ik dacht altijd dat ik op 60-jarige leeftijd met pensioen zou gaan, maar dat is op de helling gegaan. Ik moet nu nog drie jaar overbruggen tot de AOW-leeftijd, wat financieel goed te doen is voor ons. We hebben een hypotheek waar je nog geen kamer van kunt huren in Eindhoven. Als je jong bent, is pensioen een ver-van-je-bed-show. De afgelopen jaren zijn mijn vrouw Annemiek – 60 jaar, nog parttime aan het werk – en ik er serieus over gaan nadenken. We hebben alles goed afgewogen: wat is verstandig, wat is haalbaar? Aan alles is gedacht. Wat gebeurt er bijvoorbeeld bij overlijden? Als mijn tijd daar is, moet Annemiek wel onbezorgd achterblijven. Met onze beslissingen zijn we daarom niet over één nacht ijs gegaan. We hebben diverse bijeenkomsten bezocht, veel uitgezocht in de Pensioenplanner én gaan op Pensioen-in-zicht-cursus. Ook hebben we adviezen gekregen vanuit Philips Pensioenfonds. Zij zeggen niet ‘dít moet je doen’, maar wel wat wijsheid is.”

Wat is voor u het ideale moment om te stoppen met werken?

Maartje: “Ik denk nu nog lang niet aan stoppen. Als iemand zou zeggen ‘Je hebt tien miljoen gewonnen en hoeft niks meer te doen’ zeg ik: ja dág! Het leven zou er vast anders uitzien, maar thuiszitten... nee. Als ik aan later denk, bijvoorbeeld aan mijn 67-ste, wil ik het net als mijn ouders doen: precies op het juiste moment stoppen, zodat mijn man en ik nog vitaal genoeg zijn en voldoende tijd hebben om samen leuke dingen te doen. Dan ben ik tevreden.”

René: “Ik voel dat het tijd is om het stokje door te geven. De ontwikkelingen gaan steeds sneller en dan merk je toch dat je een dagje ouder wordt. Het is tijd voor andere mooie dingen. Zo wil ik een kookcursus volgen, zodat straks het eten klaarstaat als Annemiek thuiskomt van haar werk. Maar er zijn meer plannen. Fietsen, skiën en reizen bijvoorbeeld. We reizen heel de wereld over. De laatste jaren zijn we in Vietnam, China en Lapland geweest. Maar we genieten ook van een weekend op de Veluwe. En we zijn net terug van een rondje fietsen om de Bodensee, grenzend aan Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk: echt fantastisch!” ■

Wat vindt u van Generaties?

Lezers geven hun mening over het magazine van Philips Pensioenfonds

Wat willen deelnemers van Philips Pensioenfonds lezen in Generaties?

Meer dan vijfhonderd lezers van het magazine gaven onlangs antwoord

op die vraag. Philips Pensioenfonds is nu aan zet om deze onderzoeksresultaten te verwerken, zodat Generaties voor u een waardevolle bron van informatie blijft. In deze editie zijn al enkele suggesties van u overgenomen.

Lezers waarderen Generaties met een gemiddeld rapportcijfer van 7,7. Dat is vooral te danken aan begrijpelijk taalgebruik en geloofwaardige informatie. Pensioenontvangers geven een hoger cijfer (7,8) dan pensioenopbouwers (7,3).

Hiermee behaalt Generaties een rapportcijfer dat 0,5 hoger ligt dan het cijfer dat soortgelijke magazines kregen die door het onderzoeksbureau zijn onderzocht.

Rapportcijfer:

7,7

pensioenopbouwers wat selectiever lezen: 49% leest Generaties vrijwel helemaal of grotendeels, tegenover 68% van de pensioenontvangers.

Na het lezen van Generaties, bezoekt twee derde van de lezers weleens de website van Philips Pensioenfonds of praat met partner, familie of kennissen over pensioenonderwerpen. Ook is Generaties voor een grote groep lezers de aanleiding om nog eens naar de eigen pensioensituatie te kijken.

I op 2

leest *Generaties* voor info van belang voor eigen pensioen

Welke onderwerpen?

72% van de deelnemers aan het onderzoek noemt 'op de hoogte blijven van algemene ontwikkelingen over pensioen' als reden om Generaties te lezen.

Ongeveer 50% van de onder-

vraagden zoekt naar informatie die van belang is voor hun eigen pensioen en/of over Philips Pensioenfonds. Het onderzoek laat ook zien aan welke onderwerpen wij nog meer aandacht mogen besteden in Generaties. Zo wordt aandacht gevraagd voor meer concrete informatie over het (indexatie-) beleid van Philips Pensioenfonds, ontwikkelingen en vooruitzichten binnen de pensioenwereld en de gevolgen hiervan voor het eigen pensioen.

Praten over pensioen

Het aantal pensioenopbouwers dat meedeelde aan het onderzoek lag een stuk lager dan het aantal pensioenontvangers. Dat is ook logisch, omdat de pensioenontvangers in de meerderheid zijn bij Philips Pensioenfonds. Het onderzoek laat zien dat de

Toekomst

De lezers is ook gevraagd wat zij vinden van een eventuele digitale versie van Generaties, in plaats van het gedrukte magazine. Daarover zijn de meningen verdeeld: ongeveer 50% heeft een voorkeur om het blad op papier te blijven ontvangen, terwijl zo'n 40% het blad digitaal zou willen krijgen. De overige lezers hebben geen voorkeur aangegeven. Over het aantal keren dat Generaties verschijnt, zegt een kleine 40% dat zij het blad graag driemaal per jaar willen blijven ontvangen. 50% van de lezers spreekt hierover geen voorkeur uit, terwijl 10% van de lezers er geen moeite mee heeft als het blad minder vaak verschijnt.

Dank voor uw mening!

Voor Philips Pensioenfonds is uw mening belangrijk. Wij gebruiken de onderzoeksresultaten om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren. Heeft u zaken waar u niet of juist wel tevreden over bent of heeft u vragen? Laat het ons weten! U kunt dit doen via het contactformulier op onze website www.philipspensioenfonds.nl/contact of via de Klantenservice. U vindt de contactgegevens op de achterzijde van Generaties. ■

Puzzel

vis	↘	indianen-	↘	veldrace	↘	uiting van	voor	rang-	↘	touw	↘	deel v.e.	↘ 10	kiezers
gevaar- lijke kans		tent				vreugde		schikking		onderzoek		fiets		
9						vooringe- nomen pl. in Japan						twee- spraak		
ontvang- toestel		klooster- overste per- manent			15			gewichts- eenheid opbrengst		2				
					moeilijk- heden							sprook- jesfiguur oorsprong	11	
thans			groente		1		onbrand- bare stof		doortocht geld				niet deelbaar door twee	16
koker	13		gesteente		gelegen- heid Griekse wijsgeer				6	kleur				
bericht				8	lt. deegwaar Europese Commissie			14		geladen atoom				bars
						bijeen- roepen supporter					17			
meisjes- naam	geest													
	buiteling													
	3		bar	12				Bijbelse figuur	4			voortgeze onderwijs lidwoord	7	
vracht- schip				gevoel					niet dezelfde					
boom								van andere mening		5				
			gevekt											

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar onderstaande balk.

Als de puzzel correct is opgelost, ontstaat er een trefwoord.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

1-ste prijs: Philips Senseo Latte Duo koffiezetapparaat

Met de Senseo Latte koffiepadmachine maakt u gemakkelijk uw favoriete koffiespecialiteiten met verse opgeschuimde melk. Kies uit zes vooraf ingestelde recepten of maak uw eigen recept. Zet één of twee koppen van uw favoriete koffie met slechts één druk op de knop.

2-de prijs: Philips Viva Collection pasta- en noedelmaker

Met de Philips Viva pasta- en noedelmachine kunt u uw eigen lekkere verse pasta maken, zonder hiervoor lang in de keuken te hoeven staan. In slechts 18 minuten maakt u 450 gram pasta of noedels, waaronder spaghetti, penne of fettucine.

3-de prijs: Philips OneBlade Pro baardtrimmer

De OneBlade is een hybride styler, ontworpen voor trimmen, scheren en stylen. Het snel bewegende mesje scheert met 200 bewegingen per seconde moeiteloos haar van iedere lengte af. Speciaal ontworpen voor mannen die graag variëren in hun baardstijl.

Wat moet u doen?

Stuur uw oplossing vóór 1 december 2017 o.v.v. 'Puzzel Generaties' naar Philips Pensioenfonds. Dit kan via het speciale formulier op onze website www.philipspensioenfonds.nl/puzzel of per briefkaart: Philips Pensioenfonds, Afdeling Communicatie Pensioenen, Postbus 716, 3700 AS Zeist. Vermeld daarbij duidelijk uw naam, adres en klantnummer.

Tachtig is het nieuwe zeventig

U leeft langer dan u denkt

Hoe lang u leeft, is misschien wel de grootste onzekerheid in uw leven. De laatste decennia is uit de bevolkingsstatistieken in elk geval zeker geworden dat we een stuk ouder worden dan honderd jaar geleden. Tachtig jaar oud worden is allang niet bijzonder meer. Eén op de vier mensen wordt zelfs ouder dan negentig jaar. Die groei in levensverwachting zet volgens deskundigen door. Medische vooruitgang, minder roken, gezondere lucht, betere verkeersveiligheid en werk- en leefomstandigheden zorgen dat de levensverwachting stijgt. Dit is lang niet bij iedereen bekend. Maar voor uw financiële toekomstplannen kan het belangrijk zijn om een juist beeld te hebben van uw levensverwachting.

Onderschatten

‘Hoe groot acht u de kans dat u 90 jaar of ouder wordt?’ vroeg het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) in 2015 aan meer dan tweeduizend Nederlanders van twintig jaar en ouder. De antwoorden zijn vervolgens afgezet tegen de informatie over levensverwachting van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), waarbij ook rekening is gehouden met een verwachte verdere toename van de levensverwachting in de toekomst. Met het onderzoek toonde het NIDI aan dat iedereen zijn of haar levensverwachting onderschat. Zowel jongeren als ouderen, zowel mannen als vrouwen en zowel hoog- als laagopgeleiden. Vooral hoogopgeleide vrouwen onderschatten hun levensverwachting. Zij schatten de kans om negentig jaar of ouder te worden half zo hoog in als de prognose van het

CBS. Misschien was deze conclusie te verwachten: als mensen in de eigen omgeving op relatief jonge leeftijd overlijden, maakt dat waarschijnlijk meer indruk dan algemene berichten over de steeds toenemende levensverwachting.

Levenslang pensioen

Zo'n te lage inschatting van de levensduur kan betekenen dat u beslissingen neemt die u anders misschien niet zou hebben genomen. Ook financieel. Voor iemand die zelf zijn of haar pensioen moet regelen, kan een te lage inschatting van de levensduur vervelende gevolgen hebben voor de financiële voorzieningen die iemand treft. Zo iemand zou bijvoorbeeld minder willen sparen voor een inkomen voor later, of dat spaargeld juist eerder opmaken. Voor u als deelnemer van

Philips Pensioenfonds is dat anders. Voor u is het 'risico' op het bereiken van een hoge leeftijd afgedekt. U ontvangt uw pensioen levenslang, hoe oud u ook wordt.

Op de voet volgen

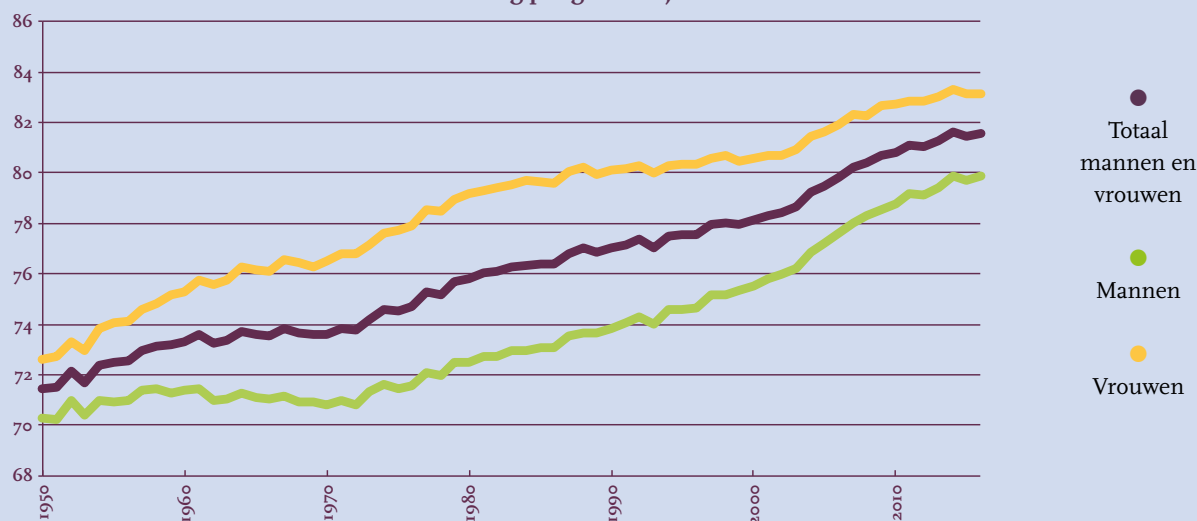
Omdat een pensioenfonds voor een levenslang pensioeninkomen zorgt, is de levensverwachting belangrijk voor de 'bedrijfsvoering'. Een kleine stijging van de levensverwachting brengt voor een pensioenfonds hoge kosten met zich mee. Denk u eens in: bij Philips Pensioenfonds ontvangen meer dan 55.000 gepensioneerden en nabestaanden elke maand hun pensioen, tot het moment van overlijden. Dat kan een korte periode zijn, maar ook tientallen jaren als een hoge leeftijd wordt bereikt. Daarom volgt Philips Pensioenfonds gegevens over de gemiddelde levensverwachting op de voet. Deze gegevens bepalen mede hoeveel geld het Pensioenfonds in kas moet hebben om alle gepensioneerden en nabestaanden, nu en in de toekomst, van hun maandelijks inkomen te voorzien. Tot 2009 hield Philips Pensioenfonds rekening met de levensverwachting zoals die op dat moment bleek uit de statistieken. Vanaf 2009 wordt ook rekening

gehouden met de verwachte verhoging daarvan in de toekomst. Dat heeft in de jaren 2009 en 2010 ertoe geleid dat bij Philips Pensioenfonds de pensioenverplichtingen 8% hoger werden. Oftewel: ineens moest het Fonds bijna 1 miljard euro extra in kas hebben om de pensioenen uit te betalen. Dat leidde er destijds toe dat de dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds, die de financiële gezondheid weergeeft, met zo'n 8 procentpunten daalde.

Wie dan leeft

Ondanks dat u van Philips Pensioenfonds straks elke maand pensioen krijgt, is het ook voor u als werknemer van Philips belangrijk om een realistisch beeld te hebben van uw levensverwachting. Misschien maakt u uw keuze om bijvoorbeeld eerst meer pensioen te ontvangen en daarna minder wel bewuster als u zich goed realiseert hoe oud u kunt worden. De gedachte 'wie dan leeft, wie dan zorgt' lijkt logisch. Maar laat de tijd niet voor u beslissen en maak zelf bewuste keuzes waardoor u later onbezorgd van uw pensioen geniet. De kans dat u in goede gezondheid ouder wordt dan negentig jaar, is groter dan u denkt! ■

Levensverwachting per geboortjaar

Mannen

1950 – 2016 De levensverwachting steeg met ruim negen jaar, van 70,3 naar 79,9 jaar.
1950 – 1975 Vrijwel constant.
Na 1975 Sterke stijging van de levensverwachting, vooral na 2002.

Vrouwen

1950 – 2016 De levensverwachting steeg met ruim tien jaar, van 72,6 naar 83,1 jaar.
1950 – 1980 Sterke stijging van de levensverwachting.
1980 – 2000 Nauwelijks toename van de levensverwachting.
Vanaf 2002 Sterke stijging van de levensverwachting.

Wanneer moet u iets doen voor uw pensioen?

Waarschijnlijk heeft u bij gebeurtenissen als scheiden, veranderen van baan of de geboorte van een kind wel iets anders aan uw hoofd dan uw pensioen. Toch kunnen die situaties wel heel belangrijk zijn voor uw latere inkomen na pensionering. Of voor het inkomen van uw nabestaanden mocht u onverhoopt komen te overlijden. Wanneer moet u iets doen?

16

Nieuwe baan

Als u in dienst komt bij Philips, bouwt u pensioen op bij Philips Pensioenfonds. U kunt het pensioen dat u heeft opgebouwd bij uw vorige werkgever overdragen naar Philips Pensioenfonds. Dat heet waardeoverdracht. Wanneer u samenwoont, kunt u uw partner aanmelden zodat hij of zij nabestaandenpensioen ontvangt bij uw overlijden. Als u gehuwd bent of een geregistreerd partnerschap bent aangegaan, gaat dat vanzelf. Met een Anw-hiaatverzekering zorgt u voor een extra stukje inkomen voor uw partner na uw overlijden. Die verzekering kunt u binnen twee maanden nadat u in dienst komt voor uw partner afsluiten. U kunt de formulieren downloaden op www.philipspensioenfonds.nl/downloads

- ✓ Waardeoverdracht aanvragen
- ✓ Partner aanmelden
- ✓ Anw-hiaatverzekering afsluiten

Uit dienst gaan

Stopt u met werken bij Philips, dan stopt uw pensioenopbouw. U kunt ervoor kiezen om uw opgebouwde pensioen te laten staan bij Philips Pensioenfonds. U kunt het pensioen ook overdragen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder. Daarnaast zijn er bij uitdiensttreding mogelijkheden om het nabestaandenpensioen in te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. U vindt de formulieren op www.philipspensioenfonds.nl/downloads en bekijk uw keuzemogelijkheden in de Pensioenplanner op MijnPPF.

- ✓ Waardeoverdracht aanvragen
- ✓ Mogelijk: nabestaandenpensioen inruilen voor ouderdomspensioen

Trouwen, geregistreerd partnerschap of samenwonen

Als u in Nederland woont en gaat trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaat, krijgt Philips Pensioenfonds dat automatisch door van de gemeente waarin u woont. Als u ongehuwd gaat samenwonen, moet u uw partner zelf aanmelden bij Philips Pensioenfonds. Dat geldt ook als u in het buitenland woont en u gaat trouwen of u gaat een geregistreerd partnerschap aan.

Dit is belangrijk, want als u komt te overlijden en uw partner is niet bij ons aangemeld, wordt er geen nabestaandenpensioen uitgekeerd aan uw partner. Binnen twee maanden nadat u bent getrouwd, een geregistreerd partnerschap bent aangegaan of uw partner heeft aangemeld vanwege ongehuwd samenwonen, kunt u een Anw-hiaatverzekering afsluiten. U vindt de formulieren op www.philipspensioenfonds.nl/downloads en bekijk uw keuzemogelijkheden op MijnPPF.

- ✓ Partner aanmelden
- ✓ Anw-hiaatverzekering afsluiten

Geboorte kind

Het krijgen van een kind heeft geen gevolgen voor uw pensioenopbouw. U hoeft uw kind niet bij het Pensioenfonds aan te melden. U kunt binnen twee maanden na de geboorte van uw kind wel een Anw-hiaatverzekering afsluiten of het verzekerde bedrag van een al afgesloten Anw-hiaatverzekering verhogen. Uw kind kan in aanmerking komen voor een wezenpensioen wanneer u overlijdt. Dit geldt voor kinderen die jonger zijn dan 21 jaar. U kunt het formulier downloaden op www.philipspensioenfonds.nl/downloads

- ✓ Anw-hiaatverzekering afsluiten

Let op!

Als u en uw partner uit elkaar gaan kan dat invloed hebben op uw pensioen. In deze editie van Generaties besteden we op pagina 26 uitgebreid aandacht aan het onderwerp scheiden of uit elkaar gaan.

Meer of minder werken

Als u meer of minder gaat werken, verandert uw pensioenopbouw. U bouwt dan meer of minder pensioen op voor uzelf én voor uw nabestaanden. Mocht u met onbetaald verlof gaan, dan bouwt u over die periode helemaal geen pensioen op. U kunt in de Pensioenplanner zien hoe uw pensioen verandert. Ga hiervoor naar de Pensioenplanner in MijnPPF.

- ✓ De gevolgen voor uw pensioen berekenen in de Pensioenplanner

Arbeidsongeschikt raken

Mocht u arbeidsongeschikt worden en uw dienstverband stopt om die reden, dan wordt uw pensioenopbouw (gedeeltelijk) voortgezet zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. Ook heeft u recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen. Als de mate waarin u arbeidsongeschiktheid verandert, verandert ook uw pensioenopbouw. Die opbouw kan hoger of lager worden. U ontvangt van Philips Pensioenfonds bericht als dat gebeurt. Philips Pensioenfonds vraagt het UWV om wijzigingen in uw arbeidsongeschiktheidspercentage rechtstreeks bij het Fonds te melden.

- ✓ Formulieren, die Philips Pensioenfonds u toestuur, invullen voor het regelen van de uitbetaling van het arbeidsongeschiktheidspensioen

Bekijk onze nieuwe video 'Een verandering in uw persoonlijke situatie: wat betekent dat voor uw pensioen?' op www.philipspensioenfonds.nl/video

Philips-medewerkers over hun pensioen

“Ik weet dat bij een scheiding het pensioen wordt verdeeld”

Uit elkaar gaan, daar komt doorgaans veel bij kijken. Niet alleen in emotioneel, maar ook in administratief en financieel opzicht. De verdeling van het pensioen is één van die zaken waar mensen die uit elkaar gaan mee te maken krijgen.

Wat precies standaard geregeld is voor uw pensioen, verschilt voor mensen die niet getrouwd waren en mensen die dat wel waren. Maar het kan ook zijn dat u en uw ex-partner ooit andere afspraken hebben gemaakt over de verdeling.

Weet u hoe het precies zit? Generaties vroeg drie Philips-medewerkers te reageren op de stelling: “Ik weet dat bij een scheiding het pensioen wordt verdeeld”.

Noël Benitez (39)

Manager Talent Acquisition, Philips Benelux

“Ik werk nu zes jaar met veel plezier bij Philips. Het is fijn om te werken bij een werkgever die – voor zover ik dat kan overzien – een prima pensioen biedt. Ik begin nu langzaam op een leeftijd te komen dat het pensioen iets meer aandacht krijgt, al is de neiging toch nog best groot om te denken: morgen kan ik er óók nog naar kijken. Hoe het zit met de pensioenverdeling bij een scheiding? Ik woon samen met mijn vriend; we hebben twee jonge kinderen. Om een en ander goed vast te leggen, hebben we enkele jaren geleden een samenlevingsovereenkomst afgesloten bij de notaris. Volgens mij is het zó geregeld dat we, mochten we ooit uit elkaar gaan, elk ons eigen pensioen behouden. Aparte afspraken hebben we daar niet over gemaakt. Trouwen sluiten we zeker niet uit. Ik meen dat het pensioen in dat geval standaard wordt verdeeld, tenzij je andere afspraken maakt. Verstandig om daar even bij stil te staan, denk ik. Je gaat er natuurlijk niet van uit, maar áls je uit elkaar gaat, is het goed om te weten hoe het precies zit.”

A man with a receding hairline and a mustache is sitting on a red chair. He is wearing a dark blue sweater over a light blue checkered shirt and blue jeans. He is smiling and looking towards the camera. His hands are clasped in his lap. The background is a solid red wall. To the left, there is a window with a view of a building exterior.

Johan Monderman (43)

Procurement Director Contingent Labor & HR Services

“Vier jaar geleden gingen mijn vrouw en ik, na zes jaar huwelijk, uit elkaar. Dat ging in goede harmonie; we hadden simpelweg andere ideeën over de toekomst en besloten onze eigen weg te gaan. Er moest veel geregeld worden, en pensioen was één van de punten die we hierin meenamen. We hebben er toen in goed overleg voor gekozen om afstand te doen van het deel van het ouderdomspensioen waar je als ex-partner standaard recht op hebt. Waarom? Ik had er op dat moment al 15 dienstjaren bij Philips op zitten; mijn vrouw had een mooie carrière als zelfstandige, met een eigen pensioen-opbouw. Het leek ons logischer en eerlijker om het op deze manier te regelen. Wat overigens erg prettig was, was de medewerking vanuit het Pensioenfonds. Ze wisten me daar snel te vertellen wat ik in totaal had opgebouwd én wat ik moest regelen om af te zien van de standaardverdeling van het pensioen. Uiteindelijk heeft het me volgens mij één telefoontje en één mail gekost om het goed af te handelen. Fijn, zeker in een periode dat je al genoeg andere zaken aan je hoofd hebt.”

Edwin ter Stege (51)

Q&A Manager, Philips Drachten

“Dit voorjaar zijn mijn vrouw en ik, na 24 jaar huwelijk, uit elkaar gegaan. Voor mij kwam dat nogal onverwacht, het was haar beslissing. Bij zo’n echtscheiding komt vervolgens veel kijken, ook op het gebied van pensioen moet er het een en ander geregeld worden. Gelukkig ben ik, omdat we indertijd in gemeenschap van goederen zijn getrouwd, al goed op de hoogte van hoe het precies zit. Ik weet dus ook dat mijn ex-partner recht heeft op de helft van mijn ouderdomspensioen en ik op de helft van het hare. Aangezien ik 40 uur werk en mijn ex-partner 20 uur, kom ik sowieso uit op

een lager pensioen dan ik zou hebben gehad als we gewoon getrouwd waren gebleven. Hoeveel ik precies van haar krijg? Dat is nu nog onduidelijk. Zodra ik alle gegevens binnen heb van haar pensioenfonds, kan ik gaan inventariseren wat deze scheiding precies betekent voor mijn pensioen. Op basis daarvan kan ik vervolgens – samen met een financieel adviseur – bekijken hoe ik het ontstane pensioengat zou kunnen dichten. Een handig hulpmiddel daarbij is de website www.mijnpensioenoverzicht.nl. Daarop kan ik terugvinden hoeveel ik aan pensioen heb opgebouwd bij Philips Pensioenfonds én bij mijn vorige werkgevers.” ■

Het pensioen van

Aleksandra Tesanovic

uit

voormalig Joegoslavië

Pensioenzaken, niet een van de makkelijkste onderwerpen. En al helemaal niet wanneer u in een ander land aan het werk gaat en dus pensioen opbouwt in verschillende pensioenstelsels. Hoe zit dat precies? Waar lopen mensen tegenaan als ze in een ander 'pensioenland' terechtkomen? Wat werkt goed en wat werkt juist belemmerend? We praten erover met Aleksandra Tesanovic (41), afkomstig uit voormalig Joegoslavië.

“Wat ik in verschillende landen aan pensioen heb opgebouwd? Geen flauw idee!”

21

Aleksandra is blij met de nieuwe Generaties-rubriek ‘Het pensioen van ... uit ...’. “Het is nodig, want er bestaat nog veel onduidelijkheid over pensioen bij mensen die uit het buitenland komen”, weet ze. “Pensioen is niet iets waar je snel over praat. Dat is mijn probleem, dacht ik altijd. Maar ter voorbereiding op dit gesprek sprak ik diverse collega’s van buitenlandse afkomst. Wat blijkt? Het is voor ons allemaal een raadsel hoe het precies zit met je pensioenopbouw wanneer je in verschillende landen werkzaam bent geweest.”

Geen standaardverhaaltje

“Het is gecompliceerder dan mensen denken”, benadrukt Aleksandra. “Het is geen standaardverhaaltje van ‘iemand verhuist naar Nederland voor werk én keert uiteindelijk weer terug naar het geboorteland.’ De meeste mensen die naar het

buitenland vertrekken, hopen vervolgens heel de wereld over op zoek naar nieuwe uitdagingen. Dat maakt het meteen zo ingewikkeld. Want wat bouw je op in al die landen? En hoe neem je het opgebouwde pensioen mee naar het volgende land?”

Philips, dáár wil ik werken!

Aleksandra vertelt over haar eigen ‘reis’. “Ik ben opgegroeid in Joegoslavië en woonde jarenlang in Bosnië, waar ik naar de universiteit ging en ook een jaar heb gewerkt. In 1999 vertrok ik naar de technische universiteit in Zweden. Daar deed ik onderzoek en promoveerde ik in computerwetenschappen. Vijf jaar later was ik toe aan iets nieuws. Ik ontmoette een expert van Philips Research en dacht meteen: dáár wil ik ook werken. Nederland sprak me aan. Het land is divers, open en gezellig.

In Nederland en bij Philips zijn je naam en afkomst niet bepalend. Het draait om je expertise. Als bepaalde kennis niet aanwezig is in het eigen land, halen ze die ergens anders vandaan. Dat voelt als een enorme waardering.”

Populatiemanagement

Inmiddels werkt Aleksandra alweer elf jaar op de High Tech Campus in Eindhoven. In 2006 begonnen als Research Scientist Healthcare, maar sinds 2014 als Director of Innovation. “Ik ben verantwoordelijk voor de innovatieprojecten gericht op populatiezorg, waarmee we mensen, maar ook overheden, ziekenhuizen en gezondheidsorganisaties ondersteunen. Populatiemanagement richt zich op een gezondere populatie en betere zorg tegen minder kosten. Uitgangspunt van onze onderzoeken is dat mensen in de toekomst beter voor zichzelf kunnen zorgen en dus minder afhankelijk zijn van anderen. Daarbij kijken we allereerst naar de gehele populatie. Vervolgens bepalen we met de verzamelde informatie welke groepen mensen meer ondersteuning nodig hebben, om daarna verder in te zoomen op het individu. Wat heb jij nodig? Welke innovaties zijn geschikt voor jón?”

Zodra het raam opengaat ...

Het leven in Nederland bevalt Aleksandra goed. “Het wordt steeds interessanter”, zegt ze. “Integreren gaat stap-voor-stap. In het begin kijk je door een raam naar buiten. Je denkt dat je alles begrijpt: de cultuur, de mensen en hun gewoontes. Maar

dan gaat plotseling het raam open en komt er veel op je af. Bij mij gebeurde dat toen mijn dochter Ela (7) naar school ging. Ik ben opgegroeid in een ander land, met een ander onderwijsstelsel, dus alles is nieuw voor mij. Ook moest ik vanaf dat moment de Nederlandse taal beter gaan beheersen. Eerder was dat niet nodig, want op het werk spreekt iedereen Engels met elkaar.”

Aleksandra: “Ik dacht altijd dat ik zo’n vijf jaar in Nederland zou blijven, maar dat is dus niet gebeurd. Het is gecompliceerd als je geëmigreerd bent. Je toekomstbeeld is onduidelijk. Verhuis je binnenkort weer naar een ander land? Keer je ooit terug naar je land van herkomst? Alles ligt open. Dat geeft een gevoel van vrijheid, maar het is ook ingewikkeld. Niets is blijvend.”

Pensioenzaken dáár

Aleksandra weet niet veel meer over voormalig Joegoslavië, vooral niet als het over pensioen gaat. “Er is behoorlijk wat veranderd sinds mijn vertrek. Wat ik me nog van vroeger herinner, is dat de staat voor de sociale zekerheid en het pensioen zorgde. Een vast deel van het salaris ging naar het pensioen. Hoe hoger je salaris, hoe hoger je pensioen. Net als hier. Een verschil met Nederland is dat mensen daar nog nooit van brutoloon hebben gehoord. Ze kennen alleen nettoloon. Dat is een stuk eenvoudiger, ook psychologisch gezien. Je hebt niet het gevoel dat je benadeeld wordt”, lacht ze.

Wat gebeurt er als ik weer naar een ander land verhuis?

— Aleksandra Tesanovic

... en hiér

“Wat ik over het Nederlandse pensioenstelsel weet?”, vraagt Aleksandra zich af. “Niet veel, om eerlijk te zijn. Alleen dat er een AOW bestaat en dat mensen daarnaast via de werkgever of eigen verzekeringen kunnen sparen voor het pensioen. Het is moeilijk om me erin te verdiepen, aangezien pensioen-informatie bijna nooit in het Engels wordt gegeven. Of de informatie is niet letterlijk en volledig naar het Engels vertaald, wat een verwarrend en incompleet beeld oplevert. Als Nederlands niet je moedertaal is, is het extra complexe materie. Vervelend, want ik wil graag alles weten over mijn pensioen: niet per se voor mezelf, maar omdat ik mijn financiële zaken goed wil regelen voor mijn dierbaren.”

Vraagtekens

Aleksandra vervolgt: “Het enige wat ik nu ontvang, is een ‘snapshot’ van mijn pensioen in het hier en nu. Maar ik wil méér weten, alle informatie eromheen. Wat heb ik in het verleden opgebouwd? Wat gebeurt er als ik weer naar een ander land verhuis? Heb ik nog recht op wat ik eventueel in voormalig Joegoslavië en Zweden heb opgebouwd? Kan ik ergens een duidelijk overzicht krijgen van al mijn pensioendelen? Er lopen meer mensen met deze vragen rond, waaronder mijn directe collega’s uit België, Duitsland, Finland, Pakistan, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Griekenland. Toch vreemd: we maken deel uit van een multiculturele maatschappij en multinationalaal bedrijf, terwijl het pensioen niet voor iedereen inzichtelijk en begrijpelijk is. Zonde, dit kan mensen tegenhouden om in het buitenland te gaan werken.”

Cultuurverschil

Hoewel Aleksandra niet veel over het Nederlandse pensioen weet, heeft ze wel een idee hoe Nederlanders in het algemeen bezig zijn met ‘later’. Zonder te willen generaliseren, want daar houdt ze niet van, schetst ze een beeld van hoe mensen met

een buitenlandse afkomst het zien: “Nederlanders doorlopen, naast de standaard pensioenopbouw, een bepaald proces: ze kopen een huis, verkopen het na een aantal jaar, zetten een deel van het geld opzij en van het andere deel kopen ze een appartement. Het huis is een investering voor later, terwijl ik een huis koop om nú fijn in te wonen. Dat is misschien een cultuurverschilletje. Ik word beïnvloed door de Nederlandse gewoonten, maar ik ben hier niet geboren. Daarom is het voor mij niet vanzelfsprekend om dit voorbeeld te volgen. Verstandig? Geen idee. Als je me over dertig jaar nog eens interviewt, heb ik misschien spijt (lachend): oh no, I didn’t follow the process. Why didn’t you tell me?” ■

Pensioen uit een ander land

Heeft u buiten Nederland gewoond of gewerkt? En u was toen niet in dienst van een Nederlandse werkgever? Dan heeft u mogelijk ook in dat land pensioen opgebouwd. Neem contact op met de overheidsinstantie in dat land voor informatie over uw buitenlandse overheidspensioen. Gaat het om een ander (aanvullend) pensioen, neem dan contact op met het pensioenfonds of met uw vroegere werkgever.

Kijk voor meer informatie voor EU-landen op <http://europa.eu/youreurope/citizens/work/retire-abroad/state-pensions-abroad>

Aleksandra’s story in English?

If you prefer to read Aleksandra’s story in English, you can visit our website

www.philipspensioenfonds.nl/foreignpension

6 vragen over pensioenopbouw

Vraag 1

24

Bij Philips Pensioenfonds bouw ik pensioen op.

Waaruit bestaat mijn pensioen?

Wanneer u met pensioen gaat, ontvangt u maandelijks een pensioen, zolang u leeft. In Nederland bestaat dit pensioen uit drie delen. Een deel AOW van de overheid, een deel dat u opbouwt via de pensioenregeling van uw werkgever (bij Philips in Nederland: via Philips Pensioenfonds) en een deel dat u eventueel zelf spaart buiten de pensioenregeling om.

Wanneer u arbeidsongeschikt wordt, heeft u bij Philips Pensioenfonds recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen. En als u komt te overlijden, ontvangt uw partner een nabestaandenpensioen, mits uw partner bekend is bij Philips Pensioenfonds. En voor uw kinderen is er een wezenpensioen.

Vraag 2

Hoeveel pensioen bouw ik op?

Hoeveel pensioen u in totaal opbouwt, hangt af van de hoogte van uw salaris, het aantal jaren dat u bij Philips heeft gewerkt, het opbouwpercentage van uw pensioen en de verhoging van uw pensioen door de jaren heen. Hoe hoog uw pensioen is, ziet u op het Uniform Pensioenoverzicht of in de Pensioenplanner in MijnPPF. U ontvangt uw opgebouwde pensioen voor de rest van uw leven vanaf uw pensioendatum.

Vraag 3

Wat betekent het opbouwpercentage?

Elk jaar bouwt u een stukje van uw pensioen op over uw salaris. Over een deel van uw salaris bouwt u geen pensioen op, omdat de overheid al in een basispensioen voorziet via de AOW. Dit deel heet 'franchise' en is een gelijk bedrag voor iedere deelnemer aan de pensioenregeling. Het deel van uw salaris waarover u wel pensioen opbouwt, heet de pensioengrondslag. Het streven is dat u jaarlijks 1,85% ouderdomspensioen opbouwt over de pensioengrondslag.

Vraag 4

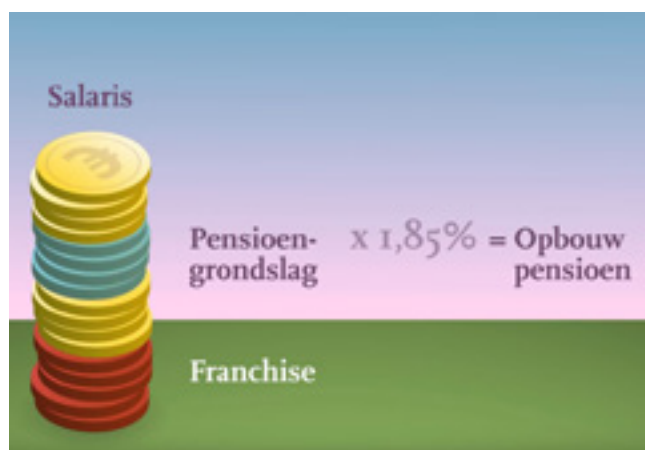
Staat het opbouwpercentage vast?

Nee, het opbouwpercentage is niet gegarandeerd. De premie die Philips voor de pensioenopbouw betaalt, staat wel vast. Philips betaalt ongeveer een kwart van uw salaris voor uw pensioen. U draagt hier zelf ook een klein deel aan bij. Als de totale premie die in een jaar nodig is om de kosten van de pensioenopbouw te betalen hoger is dan de vaste premie die Philips betaalt, kan het zijn dat u minder ouderdomspensioen opbouwt dan 1,85%.

Vraag 5

Wat betekent indexatie voor mijn pensioenopbouw?

Alle delen pensioen die u elk jaar opbouwt, vormen opgeteld uw ouderdomspensioen. Uw pensioen is uiteindelijk gebaseerd op uw gemiddelde salaris bij Philips. Daarbij probeert Philips Pensioenfonds elk jaar het opgebouwde bedrag te verhogen als de prijzen en lonen stijgen. Zo behoudt uw pensioen zijn waarde. Dit heet indexatie en kan alleen als het Fonds hier voldoende financiële middelen voor heeft. Zo is het pensioen dat u uiteindelijk ontvangt een optelsom van de jaarlijkse opbouw én eventuele indexaties. Indexatie was de afgelopen jaren overigens niet mogelijk, omdat de financiële situatie van Philips Pensioenfonds niet goed genoeg was.

Vraag 6

Waar kan ik mijn tot nu toe opgebouwde pensioen inzien?

U ontvangt elk jaar een Uniform Pensioenoverzicht, uw persoonlijke overzicht waarin u leest hoeveel pensioen u heeft opgebouwd en wat u kunt verwachten wanneer u met pensioen gaat. Deze informatie vindt u ook in de Pensioenplanner in MijnPPF. Met de Pensioenplanner kunt u ook berekenen hoe sommige veranderingen in uw leven invloed kunnen hebben op de hoogte van uw pensioen. Bijvoorbeeld stoppen met werken bij Philips. ■

25

Heeft u nog vragen?

Bekijk dan de video 'Hoe werkt pensioenopbouw' op www.philipspensioenfonds.nl/video

Wat betekent het voor mijn pensioen?

Uit elkaar gaan en uw pensioen

26

Wie blijft er in het huis wonen? Hoe moet het met de hypotheek, de verzekeringen en de belastingen? Moet één van de twee alimentatie betalen? Na een scheiding het huishoudboekje weer op orde krijgen, kan veel stress opleveren. In een periode dat uw hoofd daar vaak niet naar staat, moet u beslissingen nemen over tal van zaken. Ook over uw pensioen. Een echtscheiding of beëindiging van een geregistreerd partnerschap heeft gevolgen voor uw opgebouwde ouderdomspensioen én uw nabestaandenpensioen. Die gevolgen zijn voor een huwelijk hetzelfde als voor een geregistreerd partnerschap. Woont u ongehuwd samen en gaat u uit elkaar? Dan zijn er in principe alleen gevolgen voor het nabestaandenpensioen. In Generaties leest u op welke pensioenzaken u moet letten als u uit elkaar gaat.

Verdeling ouderdomspensioen: Martijn en Joyce

Martijn en Joyce gaan na een huwelijk van acht jaar scheiden. Martijn werkt al tien jaar bij Philips en Joyce werkt als verpleegkundige in een ziekenhuis. Martijn is deelnemer aan het Philips flex pensioen en heeft ouderdoms- en nabestaandenpensioen opgebouwd. Wat gebeurt er met het pensioen van Martijn? Welk deel van het ouderdomspensioen krijgt Joyce op basis van de standaard wettelijke regels?

Sinds 1995 is bij wet geregeld dat Joyce standaard recht heeft op uitbetaling van de helft van het ouderdomspensioen van Martijn dat tijdens het huwelijk is opgebouwd. Martijn heeft overigens ook recht op de helft van het ouderdomspensioen dat Joyce tijdens het huwelijk heeft opgebouwd bij de pensioen-uitvoerder van het ziekenhuis. Deze 50:50 verdeling wordt ook wel de 'standaardverdeling' genoemd.

Welke andere afspraken kunnen Martijn en Joyce maken?

Martijn en Joyce kunnen ook kiezen voor een andere verdeling van het pensioen. Zo kunnen ze afspreken dat niet ieder de helft van het ouderdomspensioen krijgt, maar dat de verdeling bijvoorbeeld 80% voor Martijn is en 20% voor Joyce. Of ze spreken af dat ze het ouderdomspensioen niet verdelen. Ze kunnen ook afspreken dat ze het pensioen van Joyce niet verdelen en het pensioen van Martijn wel. Ook kunnen ze kiezen voor 'conversie' (zie het praktijkvoorbeeld van Niels en Karin hiernaast). Deze afwijkende afspraken kunnen vastgelegd zijn in huwelijkse voorwaarden. Bij echtscheiding kunnen de partners hier (afwijkende) afspraken over maken in het echtscheidingsconvenant.

Wanneer krijgt Joyce het verdeelde ouderdomspensioen uitbetaald?

Joyce ontvangt maandelijks haar deel van het pensioen van Philips Pensioenfonds vanaf het moment dat Martijn met pensioen gaat. Ook wanneer Martijn zijn pensioen vervroegt of uitstelt. Als Joyce eerder overlijdt dan Martijn, dan ontvangt Martijn vanaf dat moment het deel van Joyce terug. Zodra Martijn overlijdt, stopt ook de uitbetaling van het verdeelde ouderdomspensioen aan Joyce. Vanaf dat moment krijgt Joyce het zogenoemde bijzonder nabestaandenpensioen.

Heeft Joyce recht op nabestaandenpensioen na de scheiding?

Wanneer Martijn overlijdt, heeft Joyce recht op het tot de echtscheidingsdatum opgebouwde nabestaandenpensioen, zolang zij leeft. Martijn bouwt een nabestaandenpensioen op van 70% van het ouderdomspensioen. Voor iedere 100 euro ouderdomspensioen, bouwt hij dus ook 70 euro nabestaandenpensioen op. Joyce heeft recht op het volledige nabestaandenpensioen dat Martijn heeft opgebouwd tot het moment van de scheiding, dus ook op het deel dat Martijn heeft opgebouwd vóór zijn huwelijk met Joyce tenzij Martijn eerder een partner heeft gehad toen hij bij Philips werkte. We noemen dit een 'bijzonder nabestaandenpensioen' voor Joyce.

Als Joyce afstand wil doen van haar bijzonder nabestaandenpensioen, dan kan dat. Deze afspraken kunnen in het echtscheidingsconvenant worden vastgelegd. Maar ook later kunnen nog afspraken worden gemaakt, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een nieuwe partner. Voorwaarde voor de geldigheid

van de afspraken is wel dat Philips Pensioenfonds hierover schriftelijk is geïnformeerd voordat het pensioen ingaat. Bovendien moet het Pensioenfonds de afspraak formeel accepteren.

Conversie: Niels en Karin

Niels en Karin hebben onlangs hun geregistreerde partnerschap na zeventien jaar beëindigd. Ze willen zelf beslissen wanneer ze het pensioen ontvangen en niet afhankelijk zijn van de ingangsdatum van het pensioen van de ex-partner. Ze kiezen daarom niet voor de standaard verevening. In plaats daarvan kiezen ze voor 'conversie'. Conversie is ook een wettelijke regeling voor het verdelen van pensioen. Conversie is een definitieve omzetting van de helft van het ouderdomspensioen van Niels in een zelfstandig 'eigen' recht op pensioen van Karin. Als Karin eerder overlijdt dan Niels, krijgt Niels geen extra ouderdomspensioen. Bij conversie wordt ook het bijzonder nabestaandenpensioen omgezet in ouderdomspensioen voor Karin. Karin ontvangt het ouderdomspensioen zodra zij 67 jaar wordt.

Woont u ongehuwd samen?

Dan zijn er standaard geen gevolgen voor uw ouderdomspensioen als uw relatie eindigt. Uw ex-partner heeft geen recht op een deel van uw ouderdomspensioen. Het einde van uw relatie heeft wel gevolgen voor het nabestaandenpensioen als uw partner bij Philips Pensioenfonds was aangemeld. Alleen als uw partner bekend is bij Philips Pensioenfonds, is er recht op bijzonder nabestaandenpensioen. U moet als ongehuwd samenwonende zelf uw partner aan- en afmelden bij Philips Pensioenfonds. Philips Pensioenfonds wordt in dat geval namelijk niet automatisch geïnformeerd door de gemeente. ■

27

Wilt u meer weten over uit elkaar gaan en pensioen?

Alle informatie over de gevolgen van het einde van uw relatie op uw pensioen leest u op:

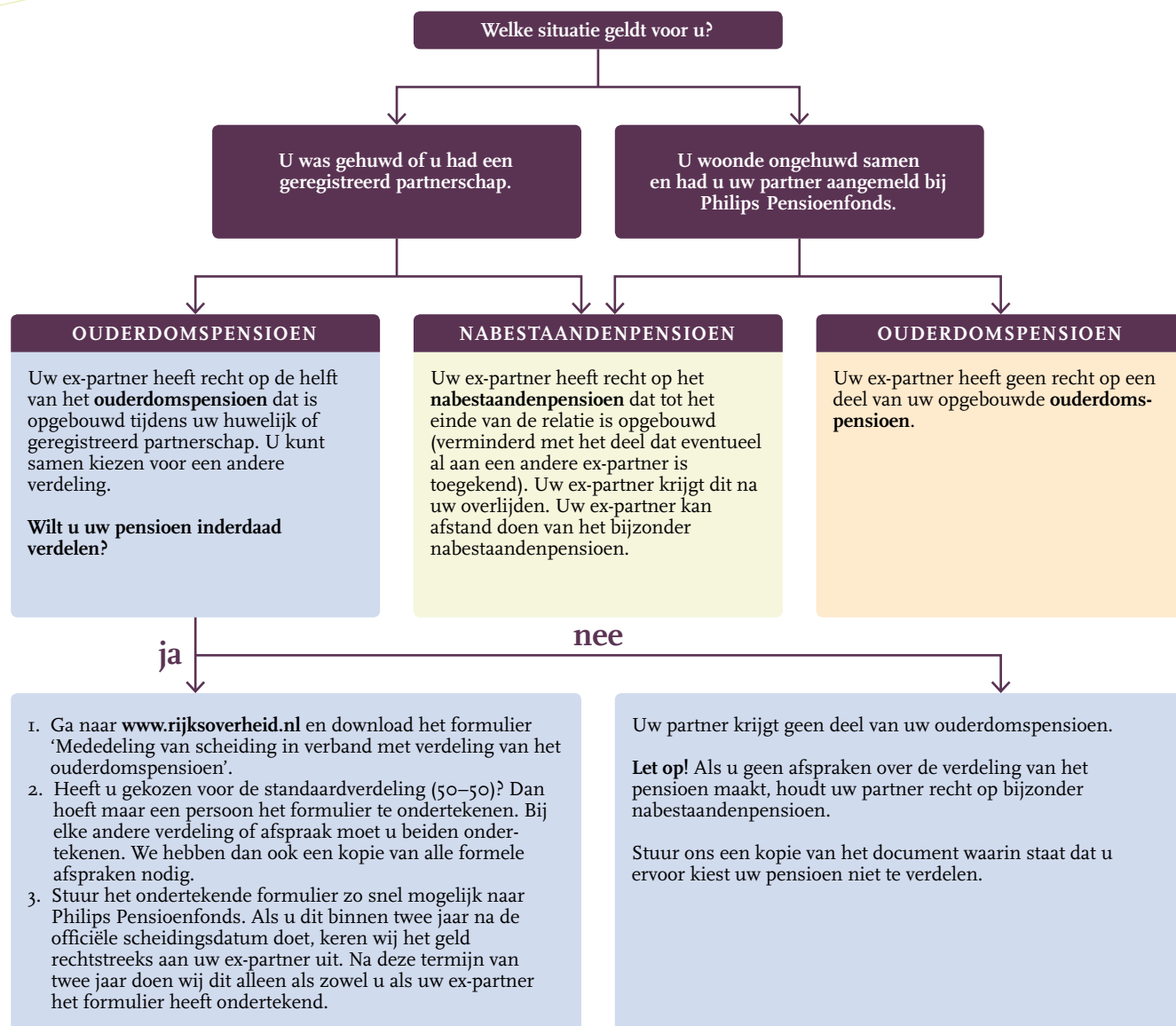
www.philipspensioenfonds.nl/einderelatie

U vindt daar ook handige rekenvoorbeelden en de belangrijkste formulieren.

Wat gebeurt er met uw pensioen als u uit elkaar gaat?

Actief gepensioneerd: wat doet een Philips-gepensioneerde zoal met zijn vrije tijd?

“Soms word ik op straat herkend door leerlingen”

Terwijl veel bedrijven staan te springen om technisch talent, kiezen steeds minder jongeren voor een technische opleiding. Als ‘techniekcoach’ laat Piet Vromans (72) de Bergeijkse basisschooljeugd kennismaken met de wondere wereld van de techniek. De kinderen van de basisschool in Bergeijk zien Piet Vromans maar wat graag langskomen in hun klas. Want ze weten inmiddels: dán staat er wat te gebeuren.

Van het hangen aan gootsteenontstoppers tot aan het zelf bouwen van een elektrische schakeling: tijdens de lessen van techniekcoach Piet draait alles om het zelf ontdekken van de beginselen van de natuurkunde en het experimenteren met techniek. “Erg leuk dat ik op mijn oude dag toch voor de klas terecht ben gekomen”, vertelt Piet enthousiast. “Lesgeven leek me als jongen namelijk al leuk.”

30

Hulpassistent

Toch liep Piets carrière aanvankelijk nét even anders. Zoals zoveel jongeren in die tijd (begin jaren zestig) begon hij al jong bij Philips. “Ik zat op de HBS, maar in mijn vierde jaar kwam de klad erin. Ik zakte, waarna ik – net als mijn oudere broer – besloot te gaan werken. Als zestienjarige fietste ik vanuit Tilburg naar Eindhoven om bij Philips te vragen of ze nog mensen konden gebruiken. Dat konden ze, en al snel mocht ik beginnen in het Natuurkundig Laboratorium. Als hulpassistent zocht ik spullen bij elkaar in het magazijn, voerde ik kleine proefjes uit en mengde ik stoffen. Later hielp ik ook met het maken van opstellingen voor experimenten.” Een aantal avonden per week volgde Piet – naast zijn werk – de laboratoriumschool. Na een uitstapje in militaire dienst (van 1965 tot 1967) keerde hij terug op zijn oude werkplek, tot 1972. “Na nog een aantal jaren op een andere afdeling op het Natlab had ik het, zo rond 1976, wel gezien. Toen ik hoorde dat ik op basis van mijn lab-ervaring een ‘pedagogische aantekening’ zou kunnen halen en scheikundeles zou mogen geven, leek me dat

wel wat. Ik besloot daarnaast ook nog mijn wis- en natuurkundeakte te halen. In 1978 was ik helemaal klaar voor een loopbaan als docent, maar toen bleek de markt opeens heel slecht: als leraar kwam je nergens aan de bak.”

Optische schijven

Plots kreeg Piet vanuit Philips de vraag of hij zin had om mee te werken aan de verdere ontwikkeling van een optische Write Once-disk. “Zo’n disk bevatte 1 gigabyte op een schijf van 30 centimeter. Razend interessant! En dus ging ik weer met hernieuwde energie in Eindhoven aan de slag. In de avonden gaf ik nog wel een jaar of tien bijles. Uiteindelijk heb ik, tot aan mijn pensionering in 2005, volop meegewerkt aan de ontwikkeling van optische schijven als de cd-RW, dvd en Blu-ray. De onderhandelingen tussen Philips en Sony, over een standaard voor dubbellaagse Blu-ray-technologie, hebben me indertijd nog met een Philips-delegatie naar Japan gebracht. Dat waren uiteraard mooie dingen om mee te maken. Sowieso was het een heel dynamische tijd. Tegenwoordig gaan we steeds meer toe naar het streamen van beeld en geluid, maar Philips liep jarenlang echt wereldwijd voorop op het vlak van optische techniek.”

Personeelstekort

Na zijn officiële pensionering, in 2005, bouwde Piet langzaam af. Hij werkte eerst zijn opvolger bij Philips uitgebreid in; daarna adviseerde hij nog een bedrijf dat kleine lenzen voor mobiele telefoons ontwerpt. Ook hielp hij, samen met zijn vrouw Betsie die hij ooit bij het Natlab leerde kennen, zijn dochter met het opknappen van een appartementengebouw in

Oostenrijk. Net toen die omvangrijke klus was afgerond kwam er wéér iets nieuws op Piets pad. “Het Kempisch Ondernemers Platform, een samenwerkingsverband van bedrijven uit de regio, luidde een tijdje geleden de noodklok. Er dreigt namelijk een flink tekort aan technisch personeel; steeds minder jongeren kiezen voor een loopbaan in de techniek. En dat is jammer, want juist dáár valt de komende jaren enorm veel werk te verzetten.” Mede op initiatief van het ondernemersplatform werd de stichting Techniekportaal de Kempen in het leven geroepen: een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid, bedoeld om meer jongeren te enthousiasmeren voor een technische vervolgopleiding. Meest in het oog springende initiatief: het inzetten van techniekcoaches op scholen. “De techniekcoach is een enthousiaste vrijwilliger die het leuk vindt om zijn technische kennis over te dragen op de jongere generaties”, schetst Piet. “In mijn geval wees een oud-Philips-collega me op een oproep van de stichting. Zou dat niks voor mij zijn? Dat leek me wel wat, en uiteindelijk ben ik zelf naar basisschool De Zonnesteen hier in Bergeijk gestapt met de vraag of ik ze zou kunnen helpen. Daar waren ze eigenlijk meteen enthousiast; ze volgden al een bepaalde lesmethode voor techniekonderwijs, maar praktijklessen waren meer dan welkom.”

Licht en geluid

Inmiddels werkt Piet alweer een jaar of vier als techniekcoach. Gedurende drie periodes per jaar (in november, rond maart/april en in juni) verzorgt hij een aantal weken lessen in de groepen 5 tot en met 8. “Dat doe ik samen met de juffrouw of meester van de betreffende klas, eventueel aangevuld met enkele hulpouders. Uitgangspunt is dat we de leerlingen zoveel mogelijk zelf aan het werk zetten en hen zélf dingen laten uitzoeken. Zo leren ze het snelst.” Het lesprogramma spitst zich toe op de basisbeginselen van de natuurkunde en de techniek, schetst Piet. “Zo neem ik vaak mijn basgitaar mee, om leerlingen te laten zien en horen hoe trillingen precies werken. Ook laat ik ze experimenteren met conservenblikjes en een stuk touw. Of ik zet een wekker onder een vacuüm getrokken stolp, om te laten zien dat er altijd lucht of een ander medium nodig is om geluidstrillingen voort te brengen.” Bij een ander experiment laat Piet de leerlingen aan vacuümgetrokken gootsteenontstoppers hangen. “Ze staan dan in de rij om zelf te ervaren hoeveel gewicht zo’n ding wel niet kan dragen”, lacht Piet. “En verder laat ik ze bijvoorbeeld

experimenteren met licht en het maken van een eenvoudige lichtschakeling.”

Onderwijscarrière

Het zijn slechts enkele voorbeelden van wat Piet de leerlingen voorschotelt. “Natuurlijk, het ene kind pikt het beter op dan het andere. Maar ze krijgen spelenderwijs allemaal wat mee van de mogelijkheden van techniek en waar techniek overal aanwezig is. Wie weet hoeveel extra techniekstudenten dat straks weer oplevert. Hoe lang ik dit nog wil doen? Nou, in elk geval nog een aantal jaren. Weet je, het geeft gewoon een kick om te zien hoe enthousiast sommige kinderen worden. En als je dan tijdens het boodschappen doen wordt herkend door een van ‘jouw’ leerlingen, dan is dat gewoon hartstikke leuk. Op mijn oude dag tóch nog een carrière in het onderwijs, wie had dat gedacht?” ■

Bent u gepensioneerd en heeft u een bijzondere hobby?

Misschien bent u dan wel de volgende die in deze rubriek ‘Actief gepensioneerd’ centraal staat. Als u het leuk vindt om uw activiteiten te delen met uw mede-Philips-gepensioneerden, schrijf dan een kort bericht en stuur dit via het contactformulier op onze website (www.philipspensioenfonds.nl/contact) of per post (Postbus 716, 3700 AS Zeist) naar de afdeling Communicatie van Philips Pensioenfonds. Op www.philipspensioenfonds.nl/generaties kunt u de verhalen nalezen van alle actief gepensioneerden die al eerder in Generaties stonden.

Korte mededelingen

Nieuwe Directeur Pensioenen

Per 1 juli 2017 is Mike Pernot (49) in dienst getreden bij Philips Pensioenfonds als Directeur Pensioenen en uitvoerend bestuurder. In deze functie volgt hij Jan Kuijsten op die na bijna 26 jaar Philips Pensioenfonds heeft verlaten. Als bestuurder zijn de belangrijkste aandachtsgebieden van Mike Pernot pensioen- en actuariële zaken en pensioencommunicatie.

Kerst en Nieuwjaar: Klantenservice gesloten

Tijdens Kerstmis en op Nieuwjaarsdag is de Klantenservice van Philips Pensioenfonds gesloten. Op andere werkdagen kunt u tussen 9.00 uur en 17.00 uur met de Klantenservice bellen.

Volgende Generaties als Nieuwjaarseditie

De volgende editie van Generaties verschijnt begin januari 2018.

Pensioen op uw rekening

In het komende halfjaar wordt uw pensioen overgemaakt op de volgende betaaldagen:

- 1 december
- 1 februari
- 3 april
- 2 januari
- 1 maart
- 2 mei

De dag en het tijdstip van bijschrijving op uw rekening verschilt per bank.

Colofon

Generaties is een uitgave van Philips Pensioenfonds en verschijnt minstens twee keer per jaar. De oplage is 72.000 exemplaren.

Algemene pensioeninformatie

Heeft u vragen over pensioenzaken?

Belt u dan tussen 9.00 en 17.00 uur met de Klantenservice van Philips Pensioenfonds: 030 – 277 56 40. U kunt ons ook bereiken via het contactformulier op www.philipspensioenfonds.nl/contact of per e-mail via info@philipspensioenfonds.nl. Wilt u in de e-mail uw telefoonnummer vermelden? Voor meer informatie kunt u ook onze website bezoeken: www.philipspensioenfonds.nl

Bezoekadres

Noordweg Noord 150, 3704 JG Zeist

Postadres

Postbus 716, 3700 AS Zeist

Postadres

Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

Postbus 80031, 5600 JZ Eindhoven

E-mailadres

Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

algemeenbestuur.ppf@philips.com

Internetadres

www.philipspensioenfonds.nl

Twitter

twitter.com/philipspensioen

Facebook

facebook.com/philipspensioen